

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО»

Кафедра конституційного права та прав
людини

Статус дисципліни: вибіркова
Рівень вищої освіти: другий (магістерський)
Ступінь вищої освіти: магістр
Форма здобуття вищої освіти: денна, заочна
Мова викладання: українська
Навчальний рік: 2024
Форма підсумкового контролю: залік

Романенко Людмила Миколаївна
Науковий ступінь: кандидат юридичних наук
Посада: доцент
Тел.: 097 157 50 00
E-mail: 210110a@ukr.net
Робоче місце: пл. Солом'янська, 1, каб. 317
Профайл викладача:
<https://scholar.google.com/citations?hl=ru&user=Bu72DsMAAAAJ>

Контактний телефон
Електронна адреса
Розклад навчальних занять

Тел.: 520-06-60
E-mail: k003@naia.kiev.ua
Робоче місце: пл. Солом'янська, 1, каб. 322

Консультації

Очні:
(відповідно до графіку консультацій науково-педагогічних працівників кафедри) з 14:00 до 16:30
Онлайн:
електронною поштою, пн-пт з 9:00 до 16:00

Сторінка дистанційного курсу <https://dn.naia.kiev.ua/course/view.php?id=190>

Стислий опис навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є засвоєнням знань з різних галузей муніципального права, їх норм та інститутів, а також формування чіткого уявлення щодо їх органічних зв'язків з окремими галузями національного права, історичними передумовами формування муніципального процесу в Україні з урахування досвіду зарубіжних країнах та їх впливу на становлення муніципального права як галузі права та встановлення міжгалузових зв'язків впливу на муніципальні процеси в Україні. Поглиблене вивчення інститутів та галузей муніципального права України, що регулюють напрями та форми муніципально-правових відносин суб'єктів муніципального права з питань визнання, правонаступництва, території, способів вирішення спорів, захисту прав людини та ін.

Тривалість: загальна кількість годин – 90 годин (3 кредити ECTS), 90: денна форма навчання: аудиторних годин – 30, самостійної роботи – 60; заочна форма навчання: аудиторних годин – 10, самостійної роботи – 80.

Форми та методи навчання. Очна серія лекцій, семінарських занять, самостійна робота здобувачів, виконання індивідуальних науково-дослідних завдань. Здобувачі мають змогу отримувати індивідуальні консультації. Під час сесії формат очний. Можливий дистанційний (on-line, Moodle) та змішаний формат проведення лекційних занять, поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль: усне опитування (бліц-опитування, фронтальне опитування);

- робота за індивідуальними завданнями;
- тестування;
- аналіз ділових ситуацій;
- групові завдання, що передбачають розв'язання або підготовку проблемних ситуацій.

При поточному контролі оцінюються усні виступи, вирішення практичних завдань і тестів, творчі й проектні роботи.

Підсумковий контроль: усна відповідь або тестування.

При підсумковому контролі застосовується 100-бальна шкала оцінювання, а також національна система (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) та система ECTS (A, B, C, D, E, F, FX).

Пререквізити: Теорія держави та права, Конституційне право, Міжнародне право, Публічне право: практика тлумачення та застосування.

Постреквізити: Регіональне публічне управління та самоврядування.

Перелік компетентностей, які забезпечує навчальна дисципліна,

Програмні результати навчання («hard skills»)

Програмні результати навчання

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач

для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра зі спеціальності 081

«Право»

РН 2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними стичними стандартами.

РН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

РН 11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.

РН 14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.

РН 15. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальні функції суб'єктів правозастосування.

РН 17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення.

ЗК 2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних дисциплін.

ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові/предметні) компетентності:

СК1. Здатність застосовувати принцип верховенства права для розв'язування складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.

СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.

СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.

СК10. Здатність ухвалити рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

СК16. Здатність виявляти проблемні питання правозастосування та формувати пропозиції щодо їх вирішення (*додаткова СК*).

Перелік компетентностей, розвитку яких сприяє вивчення навчальної дисципліни («soft skills»):

Перелік компетентностей, розвитку яких сприяє вивчення навчальної дисципліни («soft skills»):

- властивість приймати рішення та вирішувати проблеми;
- вміння чітко ставити завдання і формулювати цілі;
- вміння працювати в команді;
- уміння вирішувати проблемні ситуації

Структура навчальної дисципліни та тематика навчальних занять

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи в розрізі теми
<p>Тема 1. Поняття, ознаки та система муніципального права</p>	<p>Семінарське заняття: індивідуальні та групові опитування; методи частково-пошукові, активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні («мозковий штурм»), дискусія, термінологічний бій), імпульс-повідомлення, суперечливі поняття, незакінчені визначення, складання коментованої схеми навчальних питань з теми 1: Питання семінарського заняття: 1. Поняття, предмет та методи муніципального права України. 2. Система муніципального права України: муніципально-правові норми, принципи та інститути. 3. Джерела муніципального права України: міжнародні та національні. 4. Становлення місцевого самоврядування, його теорії, поняття та ознаки. 5. Джерела муніципального права України: міжнародні та національні. Тези до обговорення: - Перші теорії місцевого самоврядування (теорія вільної громади, громадівсько-господарська теорія, громадівська теорія) - Обов'язкові до виконання Україною міжнародні акти про місцеве самоврядування - Англосаксонська модель місцевого самоврядування</p>	<p>Під час лекційного заняття необхідно законспектувати основні положення теми, підготувати план-конспект основних проблем лекції з теми. Готуючись до семінарського заняття необхідно: 1. Опрацювати навчальний лекційний і медіа матеріал до теми 1, представлений у мультимедійному посібнику «Муніципальне право», а також опрацювати н.м. матеріали, дистанційні курси представлені на веб-порталі НАВС; 2. Виконати завдання для самостійної роботи та практичні завдання з теми 1. 3. Підготувати реферативні доповіді, есе, (перелік тем): - Історія виникнення та розвитку муніципального права України - Муніципально-правові відносини, їх складові та правова основа. - Принципи муніципального права. - Принципи місцевого самоврядування . Підготувати завдання для самостійного вивчення: 1. Функції та методологія науки муніципального права. 2. Завдання та система навчальної дисципліни муніципального права. 3. Історія місцевого самоврядування. 4. Складові предмету муніципального права 5. Міжнародні джерела муніципального права.</p>

<p>Тема 2. . Концептуальні засади та історичне походження місцевого самоврядування в Україні.</p>	<p>Семінарське заняття: індивідуальні та групові опитування; методи частково-пошукові, активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні («мозковий штурм»), дискусія, термінологічний бій), імпульс-повідомлення, суперечливі поняття, незакінчені визначення, складання коментованої схеми навчальних питань з теми 2:</p> <p>Питання семінарського заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історичне походження місцевого самоврядування. 2. Поняття місцевого самоврядування. 3. Право громадян на участь у місцевому самоврядуванні. 4. Принципи місцевого самоврядування. 5. Конституційно закріплення місцевого самоврядування в Україні. <p>Тези до обговорення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Рівні адміністративно-територіальних одиниць. - Функції місцевого самоврядування. - Що включає в себе органи самоорганізації населення - Основоположні принципом Європейської хартії місцевого самоврядування. 	<p>Під час лекційного заняття законспектувати основні положення теми 2.</p> <p>Готуючись до семінарського заняття необхідно:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати питання теми. 2. Виконати завдання для самостійної роботи та практичні завдання з теми 2. 3. Підготувати реферативні доповіді, есе (перелік тем): <ul style="list-style-type: none"> - Історія місцевого самоврядування в Україні - Історичні пам'ятки муніципального права - Теорії походження місцевого самоврядування - Місцеве самоврядування на Українських землях в XVIII–XIX ст. - Місцеве самоврядування в Україні в XX ст. <p>Підготувати завдання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. З'ясувати основні теорії та концепції походження місцевого самоврядування 2. Визначити принцип гарантування місцевого самоврядування як засада конституційного ладу України 3. Зміст та значення принципів субсидіарності та повсюдності місцевого самоврядування 4. Система місцевого самоврядування та шляхи її вдосконалення 5. Місцеве самоврядування та місцеві органи державної виконавчої влади в Україні 6. Система місцевого самоврядування населеного пункту. 7. Повноваження органів державної влади у сфері місцевого самоврядування. 8. Співвідношення державної влади і місцевого самоврядування 9. Делеговані повноваження органів виконавчої влади в місцевому самоврядуванні
<p>Тема 3. Система, принципи</p>	<p>Семінарське та практичне заняття: індивідуальні та</p>	<p>Під час лекційного заняття законспектувати основні</p>

<p>та гарантії місцевого самоврядування в Україні</p>	<p>групові опитування; методи частково-пошукові, активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні («мозковий штурм»), дискусія, термінологічний бій), імпульс-повідомлення, суперечливі поняття, незакінчені визначення, складання коментованої схеми навчальних питань з теми 3:</p> <p>Питання семінарського заняття 3.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Система місцевого самоврядування в Україні та її елементи. 2. Принципи місцевого самоврядування 3. Гарантії місцевого самоврядування в Україні. 4. Перспективи розвитку безпосередніх форм місцевої демократії в Україні (місцеві вибори, місцевий референдум, загальні збори жителів за місцем проживання, місцеві ініціативи, громадські слухання тощо). 5. Територіальної громади – первинний суб'єкт місцевого самоврядування. 6. Добровільне об'єднання територіальних громад в Україні <p>Тези до обговорення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Конституційно-правовий статус органів місцевого самоврядування. - Правові основи місцевого самоврядування в Україні. - Спрямування Європейської хартії місцевого самоврядування <p>Питання практичного заняття:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Аналіз Зкону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад в Україні». - Порядок формування територіальної громади – первинний суб'єкт місцевого самоврядування. 	<p>положення теми 3.</p> <p>Готуючись до семінарського та практичного заняття 3 необхідно:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати питання теми. 2. Виконати завдання для самостійної роботи та практичні завдання з теми. 3. 3. Підготувати реферативні доповіді, есе (перелік тем): <ul style="list-style-type: none"> - Перспективи розвитку безпосередніх форм місцевої демократії в Україні (місцеві вибори, місцевий референдум, загальні збори жителів за місцем проживання, місцеві ініціативи, громадські слухання тощо). - Принципи та гарантії місцевого самоврядування в Україні. - Концепція правового статусу префектів: на прикладах Франції, Польщі. <p>Підготувати завдання для самостійного вивчення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Якими актами визначено систему місцевого самоврядування в Україні. - Державний контроль за діяльністю органів і посадових осіб місцевого самоврядування - Особливості статусу територіальних громад. - Співвідношення категорій «адміністративно-територіальна одиниця» та «населений пункт». <p>Відповідь аргументуйте.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Розкрити систему місцевого самоврядування. - Символіка територіальної громади та органів місцевого самоврядування - стандарти в сфері місцевого самоврядування із нормами Конституції України та законів України. - Співвідношення державної влади і місцевого самоврядування - Делеговані повноваження органів виконавчої влади в місцевому самоврядуванні
--	---	---

	<p>- Проаналізуйте одну територіальну громаду: населені пункти, розвиток після об'єднання.</p> <p>- Функції та повноваження територіальних громад.</p> <p>Тези до обговорення:</p> <p>- Принцип повсюдності у здійсненні місцевого самоврядування.</p> <p>- Особливості здійснення місцевого самоврядування в столиці України місті Києві.</p> <p>- Структура місцевого самоврядування в столиці України місті Києві.</p>	
<p>Тема 4. Форми здійснення місцевого самоврядування</p>	<p>Семінарське заняття: індивідуальні та групові опитування; методи частково-пошукові, активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні («мозковий штурм», дискусія, термінологічний бій), імпульс-повідомлення, суперечливі поняття, незакінчені визначення, складання коментованої схеми навчальних питань з теми 4:</p> <p>Питання семінарського заняття 4:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Конституційно-правовий аналіз поняття, сутності та значення форм безпосередньої участі громадян у здійсненні місцевого самоврядування в Україні 2. Правові засади здійснення форм безпосередньої участі громадян у сфері місцевого самоврядування. 3. Місцевий референдум 4. Місцеві вибори 5. Загальні збори громадян за місцем проживання та інші форми здійснення місцевого самоврядування <p>Тези до обговорення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Державний контроль за реалізацією органами місцевого самоврядування повноважень в Україні - Форми безпосереднього 	<p>Під час лекційного заняття законспектувати основні положення теми 4.</p> <p>Готуючись до семінарського заняття 4.1. необхідно:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати питання теми. 2. Виконати завдання для самостійної роботи та практичні завдання з теми. 4.1. 3. Підготувати реферативні доповіді, есе (перелік тем): <ol style="list-style-type: none"> 1. Співвідношення державної влади і місцевого самоврядування 2. Делеговані повноваження органів виконавчої влади в місцевому самоврядуванні 3. Державний контроль за діяльністю органів і посадових осіб місцевого самоврядування <p>Підготувати завдання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості здійснення правоохоронної функції виборними органами місцевої публічної влади. 2. Власні і делеговані повноваження у сфері правоохоронної діяльності місцевого самоврядування. 3. Здійснення правоохоронної функції місцевими органами державної виконавчої влади. 4. Основні завдання місцевих державних адміністрацій. 5. Забезпечення законності і правопорядку, додержання прав і свобод громадян в межах

	<p>здійснення місцевого самоврядування і їх значення для реалізації функції правопорядку в Україні</p> <p>– Акти органів та посадових осіб місцевої публічної влади</p>	<p>відповідної адміністративно-територіальної одиниці.</p>
<p>Тема 5. Конституційно-правовий статус місцевих рад, її виконавчих органів</p>	<p>Семінарське заняття: індивідуальні та групові опитування; методи частково-пошукові, активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні («мозковий штурм»), дискусія, термінологічний бій), імпульс-повідомлення, суперечливі поняття, незакінчені визначення, складання коментованої схеми навчальних питань з теми 5:</p> <p>Питання семінарського заняття 5:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Місцеві ради як представницькі органи місцевого самоврядування, їх система та організація роботи. 2. Порядок формування та набрання повноважень місцевими радами. 3. Особливості правового статусу депутата місцевої ради. 4. Правовий статус, завдання, функції та організація роботи сільських, селищних, міських голів. 5. Правовий статус старост. 6. Обласні та районні ради. <p>Тези до обговорення:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Компетенцію місцевих рад. ○ Компетенцію сільських, селищних та міських рад. - компетенцію обласних та районних рад ○ Взаємодія місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування при здійсненні власних повноважень. - Взаємодія місцевих органів державної влади та органів місцевого 	<p>Під час лекційного заняття законспектувати основні положення теми 5.</p> <p>Готуючись до семінарського заняття 5. необхідно:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати питання теми. 2. Опрацювати навчальний лекційний і медіа матеріал до теми 5, представлений у мультимедійному посібнику «Муніципальне право України», а також опрацювати н.м. матеріали, дистанційні курси представлені на веб-порталі НАВС; 3. Підготувати реферативні доповіді, есе (перелік тем): <ul style="list-style-type: none"> - Компетенція виконавчих органів сільських, селищних, міських рад. - Доходи та видатки місцевих бюджетів як фінансова основа місцевого самоврядування. <p>Підготувати завдання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 Взаємодія місцевих рад та сільських, селищних, міських голів. Дайте правовий аналіз взаємодії. 2 Скласти рішення місцевої ради. 3 Проаналізувати твердження: «міжнародні стандарти, за визначенням, є загрозою для суверенітету країни, і тому вони не потрібні». 4 Розкрити особливості правового статусу голів міст Києва і Севастополя. 6. Порядок і вимоги до проходження муніципальної служби. 7. Служба в органах місцевого самоврядування 8. Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування»

	<p>самоврядування при здійсненні делегованих повноважень.</p> <p>Питання практичного заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розв'яжіть практичні ситуації 2. Розв'яжіть тестові завдання 3. Здійснити порівняльний аналіз нормативно-правих актів України та держав – членів ЄС 	
<p>Тема 6. Сільський, селищний, міський голова як головна посадова особа місцевого самоврядування</p>	<p>Семінарське заняття: індивідуальні та групові опитування; методи частково-пошукові, активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні («мозковий штурм»), дискусія, термінологічний бій), імпульс-повідомлення, суперечливі поняття, незакінчені визначення, складання коментованої схеми навчальних питань з теми 6:</p> <p>Питання семінарського заняття 6:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сільський, селищний, міський голова як головна посадова особа місцевого самоврядування. Компетенція сільського, селищного, міського голови. 2. Повноваження сільського, селищного, міського голови щодо діяльності відповідної місцевої ради. 3. Порядок призначення сільського, селищного, міського голову. 4. Припинення повноважень сільського, селищного, міського голови. <p>Тези до обговорення:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Порядок формування виконавчого комітету сільських, селищних, міських рад. ● Компетенція виконавчого комітету сільських, селищних, міських рад. 	<p>Під час лекційного заняття законспектувати основні положення теми 6.</p> <p>Готуючись до семінарського заняття 6 необхідно:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати питання теми. 2. Опрацювати навчальний лекційний і медіа матеріал до теми 6, представлений у мультимедійному посібнику «Муніципальне право України», а також опрацювати н.м. матеріали, дистанційні курси представлені на веб-порталі НАВС. 3. Підготувати реферативні доповіді, есе (перелік тем): <ul style="list-style-type: none"> – Проблеми реалізації міжнародних стандартів щодо залучення молоді до місцевого самоврядування в Україні. - Особливості правового статусу Київського міського голови. - Особливості організації діяльності виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації). <p>Підготувати завдання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виконавчий орган сільської, селищної, міської ради 2. Порядок формування виконавчих органів сільських, селищних, міських рад 3. Види виконавчих органів сільських, селищних, міських рад 4. Компетенція виконавчих органів сільських, селищних, міських рад
<p>Тема 7.</p>	<p>Семінарське заняття:</p>	<p>Під час лекційного заняття</p>

<p>Муніципальна служба та правовий статус органів самоорганізації населення й асоціацій місцевого самоврядування</p>	<p>індивідуальні та групові опитування; методи частково-пошукові, активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні («мозковий штурм»), дискусія, термінологічний бій), імпульс-повідомлення, суперечливі поняття, незакінчені визначення, складання коментованої схеми навчальних питань з теми 7:</p> <p>Питання семінарського заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та особливості служби в органах місцевого самоврядування України. 2. Поняття та принципи організації та діяльності органів самоорганізації населення. 3. Порядок створення органів самоорганізації населення. 4. Повноваження органів самоорганізації населення. 5. Поняття, принципи створення та діяльності асоціацій органів місцевого самоврядування. <p>Тези до обговорення</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Органи самоорганізації населення ○ Фінансово-економічна основа органу самоорганізації населення. ○ Організація діяльності органу самоорганізації населення. ● 4. Дострокове припинення повноважень та гарантії діяльності органу самоорганізації населення. 	<p>законспектувати основні положення теми 7.</p> <p>Готуючись до семінарського заняття необхідно:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати питання теми. 2. Виконати завдання для самостійної роботи та практичні завдання з теми. 7. 3. Підготувати реферативні доповіді, есе (перелік тем): <ul style="list-style-type: none"> - Європейська хартія місцевого самоврядування та імплементація її положень у вітчизняне законодавства ● Європейські стандарти місцевого самоврядування та їх вплив на розвиток місцевого самоврядування в Україні ● Європейська рамкова конвенція про основні принципи транскордонного співробітництва між територіальними громадами або органами влади ● Проблеми реалізації міжнародних стандартів щодо залучення молоді до місцевого самоврядування в Україні <p>Підготувати завдання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Порядок створення та припинення асоціації органів місцевого самоврядування. 2. Повноваження та органи управління асоціації органів місцевого самоврядування. 3. Засади взаємодії асоціацій органів місцевого самоврядування з органами державної влади. 4. Фінансова та матеріальна основи, гарантії діяльності асоціації органів місцевого самоврядування 5. Зарубіжний досвід публічної служби і його значення для України. 6. Розкрити процедуру створення органу самоорганізації населення.
<p>Тема 8. Муніципально-правова відповідальність</p>	<p>Семінарське заняття: індивідуальні та групові опитування; методи частково-пошукові, активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні («мозковий</p>	<p>Під час лекційного заняття законспектувати основні положення теми 8.</p> <p>Готуючись до семінарського заняття необхідно:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати питання теми.

	<p>штурм», дискусія, термінологічний бій), імпульс-повідомлення, суперечливі поняття, незакінчені визначення, складання коментованої схеми навчальних питань з теми 8:</p> <p>Питання семінарського заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та ознаки муніципально-правової відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування 2. Види муніципально-правової відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування 3. Особливості муніципально-правової відповідальності місцевих рад та сільських, селищних, міських голів в Україні 4. Підстави муніципально-правової відповідальності місцевих рад та сільських, селищних, міських голів в Україні. 5. Стадії реалізації муніципально-правової відповідальності місцевих рад та сільських, селищних, міських голів в Україні <p>Тези до обговорення</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Мета муніципально-правової відповідальності. ○ Ряд підстав відкликання виборцями депутата. ○ Представницький органу місцевого самоврядування. ● Підстави дострокового припинення повноважень міського голови. 	<ol style="list-style-type: none"> 2. Виконати завдання для самостійної роботи та практичні завдання з теми. 8. 3. Підготувати реферативні доповіді, есе (перелік тем): <ul style="list-style-type: none"> - Європейська хартія місцевого самоврядування та імплементація її положень у вітчизняне законодавства - Європейські стандарти місцевого самоврядування та їх вплив на розвиток місцевого самоврядування в Україні - Європейська рамкова конвенція про основні принципи транскордонного співробітництва між територіальними громадами або органами влади <p>Підготувати завдання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. З'ясувати підстави муніципально-правової відповідальності місцевих рад. 2. Підстави муніципально-правової відповідальності сільських, селищних, міських голів в Україні. 3. Стадії реалізації муніципально-правової відповідальності місцевих рад. 4. Стадії реалізації муніципально-правової відповідальності та сільських, селищних, міських голів в Україні. <ol style="list-style-type: none"> 1. Види муніципально-правової відповідальності.
--	--	--

Основні інформаційні джерела

1. Демиденко В. О. Верховенство права як аксіологічна вершина системи принципів місцевого самоврядування. *Науково-теоретичний журнал «Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка»*. 2019. № 3(87). С. 167-176. <https://doi.org/10.33766/2524-0323.87.167-176>

2. Демиденко В.О. Модернізація системи принципів здійснення місцевого самоврядування в Україні: матеріали засідання науково-практичного круглого столу

«Верховенство права як гарантія конституційного ладу» (Київ, 5 грудня 2019). Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2019. С. 46-48. (Верховенство права як гарантія конституційного ладу [Текст]: матеріали засідання науково-практичного круглого столу (Київ, 5 грудня 2019). Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2019. 184 с.

3. Дробуш І.В. Функціональна роль муніципальної влади в реалізації прав та свобод людини на рівні громади в умовах воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. №2. С. 66–68.

4. Євроінтеграція, міжнародне публічне управління та безпека : навч. посіб. / уклад. Птахіна О.М. Старобільськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2018. 193 с.

5. Європейський союз: теорія і практика інтеграції заради успіху : навч. посіб. / за заг. ред. А. В. Матвійчука. Рівне : Волин. обереги, 2019. 156 с.

6. Золотарьова О.А. Реформа децентралізації влади у Франції як приклад для України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. №1. С. 86–88..

7. Калиновський Б. В. Міжнародно-правові стандарти організації та функціонування місцевої публічної влади / Б.В. Калиновський // Часопис Київського університету права. – 2016 – № 4 – С. 62–66.

8. Калиновський Б. В. Місцева публічна влада в Україні: конституційно-правові засади функціонування та розвитку : монографія / Б. В. Калиновський. – Вінниця, ТОВ «Нілан – ЛТД», 2016. – 426 с.

9. Колодій А. М. Конституційна реформа в сфері місцевого самоврядування / А. М. Колодій // Конституційна реформа в Україні в сфері місцевого самоврядування: уроки від країн Вищеградської четвірки : тези доп. наук.-практ конф. (Харків, 21–22 жовт. 2016 р.). – Харків : Право, 2016. – С. 18–26.

10. Попрошаєва О.А., Шулепова О.О. Характеристика правового статусу територіальної громади як первинного суб'єкта місцевого самоврядування. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. №3. С. 101–105.

Технічне та програмне забезпечення навчальної дисципліни

Програми та силабус навчальної дисципліни, мультимедійна система з можливостями візуальної презентації навчальних матеріалів у вигляді слайдів та аудіо-/відео-, тексти лекції, мультимедійний навчальний продукт, навчально-методичні матеріали на офіційному вебпорталі НАВС у розділі «Дистанційні курси».

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

Політика щодо термінів виконання та перескладання:

- умови допуску до підсумкового контролю є активна робота під час семінарських занять; позитивні оцінки з усіх тем навчальної дисципліни; опрацювання більшості з рекомендованих джерел, виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
- сума балів поточного контролю має становити не менше 30 балів.

Перескладання тем реалізується у таких формах:

- усне і письмове опитування;
- рецензування відповідей та письмових робіт;

- обговорення проблемних питань;
- написання есе, тез тощо.

Політика щодо академічної доброчесності:

здобувачі вищої освіти мають поважати авторські права та не допускати академічного плагіату в усіх видах наукової, науково-методичної та навчальної діяльності, дотримуватися принципів академічної доброчесності, правил академічної етики, інформаційної культури та підвищення відповідальності за дотриманням норм цитування.

Поточному контролю підлягають:

- глибина, повнота, обґрунтованість відповіді;
- доповнення, запитання до тих, хто відповідає;
- рецензія на виступ;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття (робота у парах, малих групах), активність під час обговорення питань;
- глибина аналізу наукової та навчальної літератури;
- письмові завдання (тести, контрольні роботи, есе, реферати);
- якість самостійного опрацювання питань;
- систематичність роботи на заняттях.

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

спрямована на виконання поставленої мети та завдань. Вона ґрунтується на принципах взаємоповаги, доброзичливості, академічній доброчесності, відповідальності, комунікації для формування фахових компетентностей та духовного збагачення, інтелектуального розвитку, формування світоглядно-методологічної парадигми, здійснення філософського осмислення актуальних проблем сучасності, усвідомлення свого місця і ролі у суспільстві, визначення ціннісних орієнтирів особистої та соціальної активності громадянина, розуміння проблеми людського буття і насамперед питання, сутність людини, як їй жити, на що орієнтуватися в нових умовах.

<https://okop.nai.au.kiev.ua/assets/files/example3/organization.pdf>

<https://okop.nai.au.kiev.ua/assets/files/example3/quality.pdf>

Академічна доброчесність. Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення

<https://okop.nai.au.kiev.ua/assets/files/example3/organization.pdf>

Політика щодо відвідування:

передбачає систематичне, регулярне оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (рівень теоретичних знань та практичних умінь і навичок з усіх тем навчальної дисципліни) за результатами аудиторних занять, самостійної та індивідуальної роботи. Під час занять здобувачі вищої освіти працюють у такому форматі:

усне опитування

- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах;
- уміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку й розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (системність, чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);

практичні завдання

- уміння застосовувати теоретичні положення у вирішенні проблем;
- уміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідують лекції і семінарські заняття курсу. Пропуски семінарських занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку.

Політика вивчення та викладання навчальної дисципліни здійснюється з дотриманням основних нормативних документів Національної академії внутрішніх справ:

<https://okop.naiu.kiev.ua/assets/files/example3/organization.pdf>

<https://okop.naiu.kiev.ua/assets/files/example3/quality.pdf>

Оцінювання результатів навчання

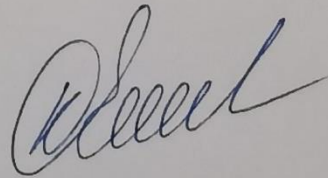
Накопичення балів з тем за усі види робіт									Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
max 60%									залік	max 100 %
									max 40 %	
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Самостійна робота	40	100
5	5	5	5	5	5	5	5	20		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74		D	непогано
60-65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

Силабус схвалено на засіданні кафедри конституційного права ННІПІ протокол від 26.07.2023 року № 24

Т.в.о. завідувача кафедри

Катерина СЬОХ

Підпис авторів силабуса:

Людмила РОМАНЕНКО